

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-81>

Лю Мінсюань, аспірант ХДАДМ
(науковий керівник: кандидат мистецтвознавства,
професор ХДАДМ Є. О. Котляр)

Структурний принцип композиції міського пейзажу: теоретичний дискурс китайських мистецтвознавців

Ключові слова: китайській живопис, міський пейзаж, композиція.

Liu Mingxuan, PhD Student, KSADA
(academic mentor: PhD, Professor KSADA Y. Kotlyar)

The structural principle of urban landscape composition: theoretical discourse of Chinese art historians

Abstract: The issue of composition in the urban landscape genre is explored in the context of the transposition of the formal genre canons to the contemporary art works of Chinese artists. Researchers examine this phenomenon in the categories of a structural principle based on the concept of “compositional layout” of a painting.

Key words: Chinese painting, urban landscape, composition.

Питання композиції в жанрі міського пейзажу досліджується в контексті транспонування формальних канонів жанру в сучасну творчість китайських митців. Дослідники розглядають це явище в категоріях структурного принципу, що базується на концепції «макету композиції» картини.

У дослідженнях сучасного образотворчого мистецтва Китаю проблемі композиції приділено помітну увагу, що обумовлює її концептуальний рівень аналізу. Систематичне звернення китайських митців до традиційної художньої спадщини додатково актуалізує фаховий інтерес до компаративних напрямів, в рамках яких дослідники прагнуть інтегрувати західний мистецький досвід. Для жанру міського пейзажу визначення та характеристика поняття «композиція» має низку особливостей, які впливають із еволюції китайських мистецьких форм двох традиційних жанрів живопису: «шан-шуй» («гори-води») та «хуа-няо» («птахи-квіти»). Використання сучасними митцями зображальних схем цих жанрів у межах сучасного міського пейзажу розглядалося як в Китаї, так і за кордоном. Поєднання цього досвіду із західною мистецькою практикою у пошуках нових художніх змістів стало підґрунтям дослідження структурного композиційного бачення в сучасному китайському живописі та мистецтвознавстві.

Структурний принцип ґрунтується на базових художньо-просторових засадах живопису, що актуалізує проблему пропорції та масштабу елементів в картини. Цей принцип викликає чимало дискусій, зокрема серед

дослідників пост-традиційних напрямів живопису Китаю. Наприклад, Хе Куї (何奎) вважає композицію як основу унормування структури картини, яка передає думки художника, формує естетичну програму твору, генерує образно-емоційні відгуки глядача та відображає «потенціал» візуального тексту, що не тільки демонструє наочні форми, але й дає простір для їхніх інтерпретацій.

Саме у межах структурного підходу митці прагнуть визначати певні норми формальної краси, ґрунтуючись на усталених ефектах сприйняття образності живопису. Так, в композиційному аналізі китайські вчені використовують поняття «макет» та «макетування», які в західному глосарію мають суте дизайнерське спрямування. Китайські науковці розглядають «макет композиції» як чи не головний прояв структурного підходу. Так, Мей Айсян (梅爱乡) пропонує дотримуватися формальних правил в композиції, трактуючи її як процес, у якому митець поєднує образну тематику та центральну ідею, щоб раціонально організувати окремі візуальні об'єкти в цілісну картину. Цей приклад засвідчує специфіку сприйняття структури художнього твору, як композиційної моделі.

Структурний підхід балансує між емотивністю та технікою живопису. Ван Чуань (王川) розділяє власне композицію («рамка», «макет» живопису) та форму об'єктів, яку він відносить до елементів емоційно-зображувального поля. Іншими словами, «макет» – це структурний рівень узагальнення центральної ідеї твору; натомість формальна пластичність породжує образні моделі та утворює ефекти і враження, що створює внутрішню комунікацію в картині. Образність у живописі є об'єктом авторської та глядацької інтерпретації, тому структурний підхід унебезпечує митця від абстрагування, дозволяє йому через композиційний порядок контролювати межі власного художнього узагальнення.

Всі ці параметри спостерігаємо в галузі сучасного міського пейзажу, який використовує «макет» традиційного підходу у якості структурного принципу в безлічі інтерпретацій. Через композицію, пропорції та масштаби цей принцип врегулює композицію на рівні просторової схеми, яка виступає художнім тлом зображення. Ідея твору є структурно організованою за допомогою побудови пропорційного співвідношення. Елементи зображальної структури твору співмасштабні та організовані у спільне художнє ціле.

